

BIBLIOGRAFIE

Archivní materiály

- Dopis Zdeňka Buriana adresovaný Karlovi Absolonovi, 29. 7, 1945. Archiv Ústavu Anthropos, Moravské zemské muzeum.
- Dopis Zdeňka Buriana adresovaný Karlovi Absolonovi, 4. 10, 1951. Archiv Ústavu Anthropos, Moravské zemské muzeum.
- Knight, Ch. R. 1919. Nepublikovaná korespondence. Box 51, File 58, Department of Vertebrate Paleontology, American Museum of Natural History, New York.
- Osborn, H. F. 1919. Nepublikovaná korespondence. Box 12, File 5, Department of Vertebrate Paleontology, American Museum of Natural History, New York.

Literatura

- About, E. 1880. Salon de 1880. *Le XIXe siècle Siècle*, 18–19 mai.
- Absolon, K. 1946. A Royal Funeral of 2500 Years Ago: Magnificent Discoveries Near Brno. *The Illustrated London News* 5609: 432–437.
- Absolon K. 1970. *Moravský kras 2*. Praha: Academia.
- Adkins, L., Adkins, R. 1989. *Archaeological Illustration: Cambridge Manuals in Archaeology Series*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Adovasio, J. M., Soffer, O., Page, J. 2007. *The Invisible Sex: Understanding the True Roles of Women in Prehistory*. New York: Smithsonian Books.
- Agnew, N., Demas, M. 1998. Preserving the Laetoli Footprints. *Scientific American* 262: 44–55.
- Agustí, J., Lordkipanidze, D. 2005. *Del Turkana al Cáucaso*. Barcelona: National Geographic (RBA Libros).
- AHOB 2016. *The Ancient Human Occupation of Britain*. <https://www.ahobproject.org/>
- Anonym 1873. The Neanderthal Man. *Harper's Weekly* 17 (864): 617–618.
- Anonym 1899. Naše vyobrazení. *Zlatá Praha* 16 (28): 335–336.
- Anonym 1972. When elephants roamed the Artic tundra. *National Geographic* 141 (3): nepag.
- Ansón, M., Marín-Levya, A. H. 2016. Paleoartistic Reconstruction of the Environment and Fauna from La Cinta-Portalitos, Late Pleistocene Michoacán, Mexico. In *Lineas Actuales de Investigación en Paleoarte*, ed. M. Ansón et al., 23–30. Madrid: Museo Nacional de Ciencias Naturales.
- Ansón Ramos, M. 2020. *Arte aplicado a la reconstrucción de mamíferos extintos*. Facultad de Bellas Artes de la Universidad Complutense de Madrid. Programa de Doctorado en Bellas Artes.
- Ansón Ramos, M., Hernández Fernández, M., Ramos, P. A. S. 2015. Paleoart: Term and Conditions (A Survey among Paleontologists). *Current Trends in Paleontology and Evolution: XIII Encuentro en Jóvenes Investigadores en Paleontología (XIII EJIP)*: 28–34.
- Antón, M. 2007. *El secreto de los fósiles: el arte y la ciencia de reconstruir a nuestros antepasados (y otras criaturas)*. Madrid: Aguilar.

- Antón, S. C. 2003. Natural History of *Homo erectus*. *American Journal of Physical Anthropology* 122 (37): 126–170.
- Antón, M., Sánchez, I. M. 2004. Art and Science: The Methodology and Relevance of the Reconstruction of Fossil Vertebrates. In *Miscelanea en homenaje a Emiliano Aguirre: Paleontología*, ed. E. Baquedano a S. Rubio, 74–94. Alcalá de Henares: Museo Arqueológico Regional.
- Artinger, K. 1995. Der Beobachtete Mensch. *Münchner Jahrbuch der bildenden Kunst* 46: 163–174.
- Arsuga, J. L., Martínez, I. 1998. *The Chosen Species: The Long March of Human Evolution*. Malden: Blackwell Publishing.
- Auffermann, B., Orschiedt, J. 2006. *Die Neandertaler: Auf dem Weg zum modernen Menschen*. Stuttgart: Theiss.
- Auffermann, B., Weniger, G.-C. 2006. Neandertaler: Kulturträger oder Wilder Mann?: Ein kurzer Rückblick auf 150 Jahre Rezeptionsgeschichte. In *Roots: Wurzeln der Menschheit*, ed. G. Uelsberg a S. Lötters, 183–188. Bonn: Rheinisches Landesmuseum.
- Augusta, J. 1941. *Zavátý život: a jiné povídky ze života pravěkých zvířat a lidí*. Praha: Václav Pavlík.
- Augusta, J. 1947. *Lovci jeskynních medvědů*. Praha: Jos. R. Vilímek.
- Augusta, J. 1954. *Z pradějin člověka*. Praha: Orbis.
- Augusta, J. 1955. *Pradějiny koně: kapitola z vývojových dějin živočišstva*. Praha: SPN.
- Augusta, J. 1958. *Lovci jeskynních medvědů*. Praha: Mladá fronta.
- Augusta, J. 1960a. *Menschen der Urzeit*. Praha: Artia.
- Augusta, J. 1960b. *Zrození Venuše*. Olomouc: Krajské nakladatelství.
- Augusta, J. 1961a. *Menschen der Vorzeit*. Gütersloh: Bertelsmann Lesering.
- Augusta, J. 1961b. *Opolidé a předlidé*. Praha: Mladá fronta.
- Augusta, J. 1962. *Das Buch von den Mammuten*. Praha: Artia.
- Augusta, J. 1971. *U pravěkých lovců*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Augusta, J. 1976. *Lovci jeskynních medvědů*. Praha: SPN.
- Augusta, J., Filip, J. 1951. *Neandertálci: kapitola z vývojových dějin člověka*. Praha: Státní nakladatelství.
- Augusta, J., Filip, J. 1955. *Lovci mamutů a sobů (Cromagnonci): kapitola z vývojových dějin člověka*. Praha: SPN.
- Álvarez-Lao, D. J., García, N. 2010. Chronological Distribution of Pleistocene Cold-Adapted Large Mammal Faunas in the Iberian Peninsula. *Quaternary International* 212 (2): 120–128.
- Bach, T. 2010. Über den wechselseitigen Einfluss von Wissenschaft und Kunst. Gabriel von Max und Ernst Haeckel in Briefen. In *Gabriel von Max: Malerstar, Darwinist, Spiritist*, ed. K. Althaus a H. Friedel, 282–294. München: Städtische Galerie im Lenbachhaus.
- Bakker, R. T. 1986. *The Dinosaur Heresies*. London: Penguin.
- Balák, L. 2008. *Moje první kniha o pravěku*. Blansko: Duha Press.
- Balter, M. 2009. Bringing Hominins Back to Life. *Science* 325 (5937): 136–139.
- Balzeau, A. et al. 2013. First Description of the Cro-Magnon 1 Endocast and Study of Brain Variation and Evolution in Anatomically Modern *Homo sapiens*. *Bulletins et Mémoires de la Société d'Anthropologie de Paris* 25: 1–18.
- Balzeau, A. et al. 2017. The Internal Cranial Anatomy of the Middle Pleistocene Broken Hill 1 Cranium. *PaleoAnthropology*: 107–138.
- Barkan, L. 1999. *Unearthing the Past: Archaeology and Aesthetics in the Making of Renaissance Culture*. New Haven: Yale University Press.
- Bates, M. 1964. *The Land and Wild Life of South America*. New York: Time Incorporated.
- Baudelaire, Ch. 1992. *Écrits sur l'art*. Paris: Le Livre de Poche.
- Beneš, J. 1978. *Muzeologický slovník*. Praha: Národní muzeum, Ústřední muzeologický kabinet.
- Beneš, J. 1994. *Člověk*. Praha: Mladá fronta.
- Bennett, M. R. et al. 2021. Evidence of Humans in North America during the Last Glacial Maximum. *Science* 373 (562): 1528–1531.
- Berge, C., Daynés, E. 2001. Modeling Three-Dimensional Sculptures of Australopithecines (*Australopithecus afarensis*) for the Museum of Natural History of Vienna (Austria): The Post-Cranial Hypothesis. *Comparative Biochemistry and Physiology* 131 (1): 145–157.

- Berger, L. R. et al. 2010. *Australopithecus sediba*: A New Species of Homo-Like Australopithecine from South Africa. *Science* 328: 195–204.
- Berger, L. R. et al. 2015. *Homo naledi*, A New Species of the Genus *Homo* From the Dinaledi Chamber, South Africa. *eLife*, 4:e09560.
- Berman, J. 1999. Bad Hair Days in the Paleolithic: Modern (Re)Constructions of the Cave Man. *American Anthropologist* 101 (2): 288–304.
- Berman, J. C. 2003. A Note on the Paintings of Prehistoric Ancestors by Charles R. Knight. *American Anthropologist* 105 (1): 143–146.
- Bermúdez de Castro, J. M. (ed.) 1999. *Atapuerca: Nuestros antecesores*. Valladolid: Junta de Castilla y León.
- Bermúdez de Castro, J. M. 2002. *El chico de la Gran Dolina: En los orígenes de lo humano*. Barcelona: Crítica.
- Bezan, S., Tink, J. (ed.) 2017. *Seeing Animals After Derrida*. Lanham: Lexington.
- Bezzi, L. 2016. FACCE. I molti volti della storia umana. Una Mostra Open Source. *Archeologia e Calcolatori Supplemento* 8: 271–279.
- Bezzi, A. et al. 2013. Analisi di uno studio open source: il Taung Project. *Antrocom* 9 (1): 225–236.
- Bílek, O. 2014. *Torzo*. Diplomová práce. Ateliér Sochařství 1, Fakulta výtvarných umění, Vysoké učení technické v Brně.
- Blanchard, R. 1906. *Hommage à M. le Docteur Paul Richer à l'occasion de son élection à l'Académie des beaux-arts (22 juillet 1905)*. Paris.
- Blažičková-Horová, N. 1998. *České malířství 19. století*. Praha: Národní galerie.
- Blažičková-Horová, N. 2005. *Krajina v českém umění 17.–20. století*. Praha: Národní galerie v Praze.
- Boitard, P. 1838. L'homme fossile: Étude paléontologique. *Le Magasin universel* 5: 209–240.
- Bont, R. D. 2003. The Creation of Prehistoric Man: Aimé Rutot and the Eolith Controversy, 1900–1920. *Isis* 94: 604–630.
- Boule, M. 1923. *Fossil Men: Elements of Human Palaeontology*. Edinburgh: Oliver and Boyd.
- Bowler, J. M., Thorne, A. G. 1976. Human Remains From Lake Mungo: Discovery and Excavation of Lake Mungo III. In *The Origin of the Australians*, ed. R. L. Kirk a A. G. Thorne, 127–138. Canberra: Australian Institute of Aboriginal Studies.
- Brauer, F. 2015. Magnetic Modernism: František Kupka's Mesmeric Abstraction and Anarcho-Cosmic Utopia: The Avant-Garde, Modernism and (Im)possible Life. In *European Avant-Garde and Modernism Studies*, ed. D. Ayers, B. Hjartarson, T. Huttunen a H. Veivo, 123–153. Berlin, Boston: Walter de Gruyter.
- Brown, P. et al. 2004. A New Small-Bodied Hominin From the Late Pleistocene of Flores, Indonesia. *Nature* 431 (7012): 1055–1061.
- Buchan, K. 2018. Meet the Ancestors... The Two Brothers Creating Lifelike Figures of Early Man. *The Guardian* (online), 5. 5. 2018. <https://www.theguardian.com/>.
- Cain, V. 2010. „The Direct Medium of the Vision“: Visual Education, Virtual Witnessing and the Prehistoric Past at the American Museum of Natural History, 1890–1923. *Journal of Visual Culture* 10: 284–303.
- Campbell, R. M. et al. 2021. Visual Depictions of Our Evolutionary Past: A Broad Case Study Concerning the Need for Quantitative Methods of Soft Tissue Reconstruction and Art-Science Collaborations. *Frontiers in Ecology and Evolution* 9, <https://doi.org/10.3389/fevo.2021.719193>.
- Capitan, L. 1903. Le peintre préhistorique Paul Jamin: son oeuvre. *Revue de l'Ecole d'Anthropologie* 13: 314–315.
- Carrano, M. T., Johnson, K. R. 2019. *Visions of Lost Worlds: The Paleoart of Jay Matternes*. Washington: Smithsonian Books.
- Ciochon, R. et al. 1996. Dated Co-Occurrence of *Homo erectus* and *Gigantopithecus* from Tham Khuyen Cave, Vietnam. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 93 (7): 3016–3020.
- Clark, C. A. 2001. Evolution for John Doe: Pictures, the Public, and the Scopes Trial Debate. *Journal of American History* 87: 1275–1303.
- Clark, P. U. et al. 2009. The Last Glacial Maximum. *Science* 325 (5941): 710–714.
- Clément, Ch. 1880. Exposition de 1880. *Journal des débats*, 1. 5. 1880, 4. 5. 1880, 22. 5. 1880.
- Clifford, E., Bahn, P. 2022. *Everyday Life in the Ice Age: A New Study of Our Ancestors*. Oxford: Archaeopress.

- Cohen, C. 2019. De l'Âge de pierre au Sacre du printemps: Primitivité et préhistoire dans l'œuvre de Nicolas Roerich (1895–1917). *Slavica Occitania* 48: 63–101.
- Conn, S. 1998. *Museums and American Intellectual Life, 1876–1926*. Chicago: University of Chicago Press.
- Conniff, R. 2016. *House of Lost Worlds: Dinosaurs, Dynasties, and the Story of Life on Earth*. New Haven: Yale University Press.
- Conway, J., Kosemen, C. M., Naish, D. 2012. *All Yesterdays: Unique and Speculative Views of Dinosaurs and Other Prehistoric Animals*. Raleigh: lulu.com.
- Corsi, P. 2005. Before Darwin: Transformist Concepts in European Natural History. *Journal of the History of Biology* 38 (1): 1–14.
- Čapek, J. 1919. Iluminátor šerého dávnověku. *Národní listy* 59 (263): 10.
- Čech, S. 1985. *Výlety pana Broučka I–III*. Praha: Československý spisovatel.
- Darwin, Ch. 1859. *On the Origin of Species by Means of Natural Selection, or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life*. London: John Murray.
- Darwin, Ch. 1871. *The Descent of Man, and Selection in Relation to Sex*. London: John Murray.
- Darwin, Ch. 1872. *The Expression of Emotions in Man and Animals*. London: John Murray.
- Darwin, Ch. 2005. *O pohlavním výběru*. Praha: Academia.
- Daujeard, C. et al. 2016. Pleistocene Hominins as a Resource for Carnivores: A c. 500,000 Year-Old Human Femur Bearing Tooth-Marks in North Africa (Thomas Quarry I, Morocco). *PLoS ONE* 11 (4).
- Debus, A. A., Debus, D. E. 2002. *Dinosaur Memories: Dino-Trekking for Beasts of Thunder, Fantastic Saurians, Paleo-People, Dinosaurabilia, and Other Prehistoria*. San Jose: Authors Choice Press.
- Deml, J. 1997. *Jan Konůpek a jiné eseje*. Olomouc: Votobia.
- Dočkalová, M. 1994. Ohlédnutí. In *Akad. malíř Zdeněk Burian: pohledy do pravěku*. Brno: Moravské zemské muzeum, nepag.
- Dolenský, J. 1922. *Obrazy z dávnověku*. Praha: Ústřední nakladatelství a knihkupectví učitelstva československého.
- Drell, J. R. R. 2000. Neanderthals: A History of Interpretation. *Oxford Journal of Archaeology* 19: 1–24.
- Dubois, E. 1896. *Pithecanthropus erectus*, eine Stammform des Menschen. *Anatomischer Anzeiger* 12: 1–22.
- Dubois, E. 1899. Remarks upon de Brain: Cast of *Pithecanthropus erectus*. *Proceedings of the IV. International Congress of Zoologists*: 78–95.
- Engel, T., Jungbluth, J. H. 2005. Die Originale des österreichischen Akademischen Tier-und Eiszeitmalers Franz Roubal (* 25. 07. 1889, † 09. 02. 1967) im Naturhistorischen Museum Mainz. *Mainzer naturwissenschaftliches Archiv* 43: 5–27.
- Falk, D. et al. 2005. The Brain of LB1, Homo floresiensis. *Science* 308 (5719): 242–245.
- Farrington, O. C., Field, H. 1929. *Neanderthal (Mousterian) Man*. Chicago: Field Museum of Natural History.
- Field, H. 1933. *Prehistoric Man: Hall of the Stone Age of the Old World*. Chicago: Field Museum of Natural History.
- Field, H. 1953. *Track of Man: Adventures of an Anthropologist*. New York: Doubleday.
- Figuier, L. 1863. *La Terre avant le déluge*. Paris: Hachette.
- Figuier, L. 1867. *La Terre avant le déluge*. Paris: Hachette.
- Figuier, L. 1870. *L'homme primitif*. Paris: Hachette.
- Filip, A., Musil, R. Právý homunkulus ve světě zvířat. Opičí žánr. In *Gabriel von Max (1840–1915)*, ed. A. Filip a R. Musil, 178–209. Plzeň: Západočeská galerie.
- Finlayson, F. 2019. *The Smart Neanderthal: Bird Catching, Cave Art, and the Cognitive Revolution*. Oxford: Oxford University Press.
- Fisher, H. E. 1983. *The Sex Contract: The Evolution of Human Behavior*. New York: Quill.
- Frič, A. 1874. *Geologické obrazy z pravěku země české*. Praha: Edv. Grégr.
- Frič, A. 1876. Prabydlitelé země České. *Vesmír* 5: 26–28, 57–58.
- Frič, A. 1884. O lebce lidské nalezené v diluviální hlíně v Podbabě. *Vesmír* 13: 195–196.
- Fuchs, H. 1984. *Franz Jung-Ilseheim: Illustrator of History. 1883–1963*. Salzburg: Verlag Alfred Winter.
- Gagern, A. F. von 1967. Vor Fünfzig Jahren: Die Erwerbung der Sammlung Gabriel von Max. *Mannheimer Hett* 2: 20–28.
- Gerasimov, M. M. 1955. *Vosstanovlenije lica po čerepu*. Moskva: Izdatel'stvo Akademii nauk SSSR.

- Gerasimov, M. 1971. *Ich suchte Gesichter: Schädel erhalten ihr Antlitz zurück. Wissenschaft auf neuen Wegen.* Gütersloh: Bertelsmann.
- Gero, J. M. 1991. Genderlithics: Women's Roles in Stone Tool Production. In *Engendering Archaeology: Women and Prehistory*, ed. J. M. Gero a M. W. Conkey, 163–193. Oxford: Blackwell.
- Gifford-Gonzales, D. 1993. You Can Hide, But You Can't Run: Representation of Women's Work in Illustrations of Paleolithic Life. *Visual Anthropology Review* 9 (1): 23–41.
- Gindhart, M. P. 2007. A pinacothèque préhistorique for the Musée des antiquités nationales in Saint-Germain-en-Laye. *Journal of the History of Collections* 19 (1): 51–74.
- Gould, S. J. 1985. *The Flamingo's Smile.* London, New York: Norton.
- Gould, S. J. 1991. *Wonderful Life: The Burgess Shale and the Nature of History.* New York: W. W. Norton & Co.
- Gould, S. J. 2001. Foreword: Life Through Our Ages. In *Life Through Our Ages*, Ch. R. Knight, vii–x. Bloomington: Indiana University Press.
- De Groote, I., Lewis, M., Stringer, C. 2017. Prehistory of the British Isles: A Tale of Coming and Going. *Bulletins et Mémoires de la Société d anthropologie de Paris* 30 (1–2): 1–13.
- Grosz, E. 2011. *Becoming Undone: Darwinian Reflections on Life, Politics, and Art.* Durham: Duke UP.
- Gruss, L. T., Schmitt, D. 2015. The Evolution of the Human pelvis: Changing Adaptations to Bipedalism, Obstetrics and Thermoregulation. *Philosophical Transactions of the Royal Society, B: Biological Sciences* 370 (1663): 20140063.
- Gurche, J. 2013. *Shaping Humanity: How Science, Art, and Imagination Help Us Understand Our Origins.* New Haven: Yale University Press.
- Gurche, J. 2019. *Lost Anatomies: The Evolution of the Human Form.* New York: Harry N. Abrams.
- Haeckel, E. 1868. *Natürliche Schöpfungsgeschichte: Gemeinverständliche wissenschaftliche Vorträge über die Entwicklungslehre im Allgemeinen und Diejenige von Darwin, Goethe und Lamarck im Besonderen.* Berlin: Reimer.
- Haeckel, E. 1898. *Natürliche Schöpfungsgeschichte: Gemeinverständliche wissenschaftliche Vorträge über die Entwicklungslehre im Allgemeinen und Diejenige von Darwin, Goethe und Lamarck im Besonderen.* Berlin: Reimer.
- Haeckel, E. 1906. *Apotheose des Entwicklungs-Gedankens.* Gera-Untermhaus: F. E. W. Köhler.
- Hanel, O. 1994. *Jaroslav Panuška (1872–1958).* Praha: České muzeum výtvarných umění.
- Hardt, T., Herkner, B., Menz, U. 2009. *Safari zum Urmenschen: Die Geschichte der Menschheit entdecken, erforschen, erleben.* Stuttgart: Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung.
- Hart, D., Sussman, R. 2005. *Man the Hunted Primates, Predators and Human Evolution.* Boulder: Westview Press.
- Hayes, S., Sutikna, T., Morwood, M. 2013. Faces of Homo floresiensis (LB1). *Journal of Archaeological Science* 40 (12): 4400–4410.
- Hentschel, K. 2014. *Visual Cultures of Science and Technology: A Comparative History.* Oxford: Oxford University Press.
- Hermansen, R. D. 2018. *Down from the Trees: Man's Amazing Transition from Tree-Dwelling Ape Ancestors.* Toronto: Apple Academic Press.
- Herrera, R. J., Garcia-Bertrand, R. 2023. *Sex and Cohabitation Among Early Humans: Anthropological and Genetic Evidence for Interbreeding Among Early Humans.* San Diego: Academic Press.
- Hlaváček, L. 1987. *Jiří Mikula: malá monografie s ukázkami z malířského díla.* Praha: Odeon.
- Hlaváčková, M. 1995. *Rudolf Adámek.* Roudnice nad Labem: Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem.
- Hodgson, J. 2001. *Archaeological Reconstruction: Illustrating the Past.* IFA Professional Practice Paper 5. Reading: Institute of Field Archaeologists.
- Hoffmann, R., Lindner, R. (ed.). 2021. *Ein Museum zwischen Innovation und Ideologie: Das Salzburger Haus der Natur in der Ära von Eduard Paul Trazt, 1913–1976.* Innsbruck: StudienVerlag.
- Hofmeister, R. R. 1918. *Život v pravěku.* Praha: Otto.
- Hofmeister, R. R. 1921. *Pravěk Čech I. Prahory: křída.* Praha: J. Otto.
- Hofmeister, R. R. 1924. *Obrazy z pravěku země české.* Praha: J. Otto.

- Hofmeister, R. R. 1925. *Pravěk Čech II. Třetihory: diluvium*. Praha: J. Otto.
- Hofmeister, R. R. 1927. *Eopsyché: prapohádka*. Praha: Družstevní práce.
- Hofmeister, R. R. 1929. *Pravěk Čech III. Zlato Otavské*. Praha: J. Otto.
- Hochmanová-Burianová, E. 1991. *Zdeněk Burian: pravěk a dobrodružství. Rodinné vzpomínky*. Praha: Magnet-Press.
- Holešovský, F. 1989. *Čeští ilustrátoři v současné knize pro děti a mládež*. Praha: Albatros.
- Holst, M. K. (ed.) 2020. *Neanderthal: In the Land of the Mammoth Hunters*. Højbjerg: Moesgaard Museum.
- Honoré, F. 1909. La Crâne du plus Vieil Ancêtre Connue de l'Humanité. *L'illustration* 3443: 125–129.
- Howell, F. C. 1965. *Early Man*. New York: TimeLife Book Division, Nature Library.
- Hublin, J.-J. et al. 2017. New Fossils From Jebel Irhoud, Morocco and the Pan-African Origin of Homo sapiens. *Nature* 546: 289–292.
- Huhtamo, E. 2013. *Illusions in Motion: Media Archaeology of the Moving Panorama and Related Spectacles*. Cambridge: The MIT Press.
- Hume, N. 2016. Creating the Ideal: František Kupka's Social Reform and Anarchist Abstraction. In *Practices of Abstract Art: Between Anarchism and Appropriation*, ed. I. Wünsche a W. Gronemeyer, 31–52. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Huvila, I. (ed.). 2018. *Archaeology and Archaeological Information in the Digital Society*. New York: Routledge.
- Huxley, T. H. 1963. *Evidence as to Man's Place in Nature*. London: Williams and Norgate.
- Challoner, J. 2022. *Seeing Science: The Art of Making the Invisible Visible*. Cambridge: MIT Press.
- Charcot, J. M., Richer, P. 1889. *Les Difformes et les Malades dans l'Art*. Paris: Lecrosnier et Babé.
- Charlier, P. et al. 2018. Did Cro-Magnon 1 Have Neurofibromatosis Type 1?. *Lancet* 391: 1259.
- Chiotti, L., Nespoulet, R., Henry-Gambier, D. 2015. Occupations and Status of the Abri Pataud (Dordogne, France) During the Final Gravettian. *Quaternary International* 359–360: 406–422.
- Jablonski, N., Chaplin, G. 2016. The Colours of Humanity: The Evolution of Pigmentation in the Human Lineage. *Philosophical Transactions of the Royal Society B* 372: 1–8.
- Jelínek, J. 1964. *Průvodce expozicí o původu a vývoji člověka*. Brno: Moravské muzeum.
- Jelínek, J. 1972. *Das grosse Bilderlexikon des Menschen in der Vorzeit*. Gütersloh: Bertelsmann Lexikon-Verlag.
- Jelínek, J. 1977. *Velký obrazový atlas pravěkého člověka*. Praha: Artia.
- Jelínek, J. 1980. *30 let ústavu Anthropos: hledání původu a vývoje člověka*. Brno: Moravské muzeum.
- Jelínek, J. 1986. *Střecha nad hlavou: počátky lidské architektury*. Brno: Moravské muzeum, Ústav Anthropos.
- Jelínek, J. 2006. *Střecha nad hlavou: kořeny nejstarší architektury a bydlení*. Brno: VUTIUM.
- Jirásek, J. 2014. *Rudolf Richard Hofmeister: nezasloužený osud průkopníka literární fantastiky*. Praha: Double Impact.
- Johanson, D. C. 1981. *Lucy: The Beginnings of Humankind*. New York: Simon & Schuster.
- Johanson, D., Edgar, B. 1996. *From Lucy to Language*. New York: Simon & Schuster.
- Johanson, D., Johanson, L., Edgar, B. 1994. *Ancestors: In Search of Human Origins*. New York: Villard Books.
- Joordens, J. C. A. et al. 2014. Homo erectus at Trinil on Java Used Shells for Tool Production and Engraving. *Nature* 518: 228–231.
- Kahlke, R. D. 1999. *The History of the Origin, Evolution and Dispersal of the Late Pleistocene Mammuthus-Coelodonta Faunal Complex in Eurasia (Large Mammals)*. Rapid City: Fenske Book Companies.
- Kakáč, B. 1986. *Kdo byl Eduard Štorch*. Praha: Albatros.
- Kelly, A. 2012. *The Descent of Darwin: The Popularization of Darwinism in Germany, 1860–1914*. Chapel Hill: University of North.
- Kim, L. 2006. *Malvina Hoffman's Races of Mankind and the Materiality of Race in Early Twentieth-Century Sculpture and Photography*. Doktorská práce. University of California, Berkeley.
- Kimbel, W. H., White, T. D. 1988. A Revised Reconstruction of the Adult Skull of Australopithecus afarensis. *Journal of Human Evolution* 17 (5): 545–550.
- Kimbel, W. H., Rak, Y., Johanson, D. C. 2004. *The Skull of Australopithecus afarensis*. Oxford: Oxford University Press.
- Kleibl, J. 1969. *Cesta za Adamem*. Praha: Albatros.
- Kleibl, J. 1975. *Menschen der Urzeit. Bunter Bilder – Kosmos*. Stuttgart: Francksche Verlagshandlung.
- Kleibl, J. 1976. *Dějiny psané kamenem: po stopách člověka minulosti*. Praha: Artia.

- Klíma, B. 1983. *Dolní Věstonice: tábořiště lovců mamutů*. Praha: Academia.
- Knies, J. 1903. List z dějin moravské praehistorie. *Časopis Vlasteneckého musejního spolku v Olomouci* 20: 138–141.
- Knight, Ch. R. 1935. *Before the Dawn of History*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Knight, Ch. R. 1946. *Life Through the Ages*. New York: Alfred A. Knopf.
- Knight, Ch. R. 1947. *Animal Drawing: Anatomy and Action for Artists*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Knight, Ch. R. 1949. *Prehistoric Man: The Great Adventurer*. New York: Appleton-Century-Crofts, Inc.
- Knight, Ch. R. 2005. *Autobiography of an Artist*. Ann Arbor: G. T. Labs.
- Kollmann, J., Büchly, W. 1898. Die Persistenz der Rassen und die Reconstruction der Physiognomie prähistorischer Schädel. *Archiv für Anthropologie* 25: 329–359.
- Konashev, M. B. 2021. Darwin's On the Origin of Species in Russia and in the USSR: Some Aspects of Translation and Publication. *Studia Historiae Scientiarum* 20: 285–315.
- Kondo, O. et al. 2014. Virtual Endocast of Qafzeh 9: A Preliminary Assessment of Right-Left Asymmetry. In *Dynamics of Learning in Neanderthals and Modern Humans 2: Cognitive and Physical Perspectives*, ed. T. Akazawa, N. Ogihara a H. C. Tanabe, 183–190. Tokyo: Springer.
- Konůpek, J. 1920. *Pravěk: osm leptů*. Praha: Veraikon.
- Konůpek, J. 1947. *Život v umění*. Praha: Jan Pohořelý.
- Konůpek, J. 1949. *Korespondence Jana Konůpka s R. R. Hofmeistrem z let 1917 až 1934*. Praha: Okénko.
- Kort, P. 2009. Die Darstellung des prähistorischen Menschen in Frankreich: Fernand Cormon, Léon Maxime Faivre, Xénophon Hellouin und František Kupka. In *Darwin: Kunst und die Suche nach den Ursprüngen*, ed. M. Hollein, 212–219. Köln: Wienand Verlag.
- Kostrhun, P. 2016. Pavilon Anthropos: muzejní fenomén Československa ve 20. století. In *Úsvit pravěkých lovců: po stopách Jana Jelínka*, P. Kostrhun, V. Soukup a B. Půtová et al., 11–53. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Kostrhun, P. 2018. Archaeology and Art: The Relationship of Karel Absolon (1877–1960) and Czechoslovak Artists in the Period between the World Wars. In *Between History and Archaeology: Papers in Honour of Jacek Lech*, ed., D. H. Werra a M. Wozny, 457–572. Oxford: Archeopress Archaeology.
- Kröner, A. 1899. Die Frau von Auvernier. *Die Gartenlaube* 1: 30.
- Květ, R. 2011. *Stezkami od lovců mamutů: ilustrované dějiny starých stezek od pradávna po současnost*. Brno: Computer Press.
- Květ, R. 2012. *Staré stezky: součást lidské kultury*. Brno: Littera.
- Lahoda, V. 1996. *Český kubismus*. Praha: Brána.
- Lange-Berndt, P. 2009. *Animal Art: Präparierte Tiere in der Kunst 1850–2000*. München: Verlag Silke Schreiber.
- Lari, M. et al. 2015. The Neanderthal in the Karst: First Dating, Morphometric, and Paleogenetic Data on the Fossil Skeleton From Altamura (Italy). *Journal of Human Evolution* 82: 88–94.
- Larson, B., Brauer, F. (ed.). 2009. *The Art of Evolution: Darwin, Darwinisms, and Visual Culture*. Hanover, London: University Press of New England.
- Lartet, L. 1875. A Burial Place of the Cave-Dwellers of Perigord. In *Reliquiae Aquitanicae*, E. Lartet a H. Christy, 62–72. London: Williams & Norgate.
- Lartet, É., Christy, H. 1864. Sur des figures d'animaux gravées ou sculptées et autres produits d'art et d'industrie rapportables aux temps primordiaux de la période humaine. *Revue archéologique* 9: 233–267.
- Larvová, H. et al. 1995. *Sursum 1910–1912*. Praha: Galerie hlavního města Prahy, Památník národního písemnictví.
- Larvová, H. et al. 1998. *Jan Konůpek. Poutník k nekonečnu / A Pilgrim to Infinity*. Praha: Galerie hlavního města Prahy, Památník národního písemnictví.
- Latour, B. 1990. Drawing Things Together. In *Representation in Scientific Practice*, ed. M. Lynch a S. Woolgar, 19–68. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Lautenschlager, S. 2016. Reconstructing the Past: Methods and Techniques for the Digital Restoration of Fossils. *Royal Society Open Science* 3: 1–18.
- Lázničková-Galetová, M. 2022. *Nejstarší šperky a ozdoby těla: co nosily Venuše?. The Oldest Jewellery and Body Ornaments: What did the Venuses Wear?*. Brno: Moravské zemské muzeum.

- Leakey, L. S. B. 1969. *The Wild Realm: Animals of East Africa*. Washington, D. C.: National Geographic Society.
- Leakey, R. E. F. 1973. Skull 1470. *National Geographic* 143: 819–829.
- Leakey, M. 1979. Footprints in the Ashes of Time. *National Geographic* 155 (4): 446–457.
- Leder, D. et al. 2021. A 51,000-Year-Old Engraved Bone Reveals Neanderthals' Capacity for Symbolic Behaviour. *Nature Evolution and Ecology* 5 (9): 1273–1282.
- Leighen, P. 2013. *The Liberation of Painting: Modernism and Anarchism in Avant-Guerre Paris*. Chicago, London: University of Chicago Press.
- Lenoir, T., Ross, Ch. L. 1996. The Naturalized History Museum. In *The Disunity of Science: Boundaries, Contexts, and Power*, ed. P. Galison a D. Stump, 370–397. Stanford: Stanford University Press.
- Lepic, L.-N. 1872. *Les Armes et les Outils Préhistoriques reconstitués*. Paris: C. Reinwald et Cie.
- Lescaze, Z., Ford, W. 2017. *Paleoart: Visions of the Prehistoric Past*. Cologne: Taschen.
- Lewin, R. 1988. *In the Age of Mankind*. Washington, DC: Smithsonian Books.
- Lieberman, D. 2011. *The Evolution of the Human Head*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press.
- Лобанов, В. М. 1961. Виктор Васнецов в Москве. Москва: Московский рабочий.
- Loriš, J. 1942–1943. Maxe Švabinského pravěk Čech. *Umění: sborník pro českou výtvarnou práci* 14: 311–316.
- Lorenz, G. 2013. *Tiere im Leben der alten Kulturen: Schriftlose Kulturen, Alter Orient, Ägypten, Griechenland und Rom*. Wien: Böhlau.
- Lubbock, J. 1865. *Prehistoric Times, as Illustrated by Ancient Remains, and the Manners and Customs of Modern Savages*. London: Williams and Norgate.
- MacCurdy, G. G. 1924. *Human Origins: A Manual of Prehistory*. New York, New York: D. Appleton & Company.
- MacLean, J. P. 1875. *A Manual of the Antiquity of Man*. New York: Published for the author.
- Macháčková, M. 1970. *Pravěk v díle Eduarda Štorcha*. Praha: Měst. knihovna.
- Martín-González, J. A. et al. 2012. Differences between Neandertal and Modern Human Infant and Child Growth Models. *Journal of Human Evolution* 63 (1): 140–149.
- Mauclair, C. 1907. *Auguste Rodin: člověk, myšlenky, dílo*. Praha: B. Kočí.
- Mayoral, E. et al. 2021. Tracking Late Pleistocene Neandertals on the Iberian Coast. *Scientific Reports* 11 (4103), <https://doi.org/10.1038/s41598-021-83413-8>.
- Mazák, V. 1971. Z pradějin člověka I.–VI. *Živa* 19 (1): 34–36, 19 (2): 72–75, 19 (3): 114–116, 19 (4): 152–155, 19 (5): 192–195, 19 (6): 232–235.
- Mazák, V. 1972. Z pradějin člověka VII–XII. *Živa* 20 (1): 37–40, 20 (2): 77–79, 20 (3): 118–120, 20 (4): 157–159, 20 (5): 197–199, 20 (6): 237–240.
- Mazák, V. 1973a. *Z hlubin pravěku: životní dílo akad. malíře Zdeňka Buriana*. Brno: Mor. Muzeum.
- Mazák, V. 1973b. Z pradějin člověka: post scriptum. *Živa* 21 (3): 118–119.
- Mazák, V. 1976. Z pradějin člověka: east Rudolf. *Živa* 24 (2): 77–79.
- Mazák, V. 1977. *Jak vznikl člověk: sága rodu Homo*. Praha: Práce.
- Mazák, V. 1980. *Prehistoric Man: The Dawn of Our Species*. Prague: Artia.
- Mazák, V. 1983. *Vývoj života na zemi. Dvůr Králové nad Labem: Východočeská zoologická zahrada*.
- Mazák, V. 1986. *Jak vznikl člověk: sága rodu Homo*. Praha: Práce.
- Mazák, V. 1992. *Pravěký člověk*. Praha: Fénix.
- Meige, H. 1898. Sur une statuette représentant l'infantilisme myxoedémateux. *Nouvelle Iconographie de la Salpêtrière* 11: 136–140.
- Meige, H. 1934. Paul Richer et son oeuvre. *La Presse médicale* 42: 123–126.
- Merriman, N. 1999. *Making Early Histories in Museums*. Leicester: Leicester University Press.
- Michel, E. 1898. Les Peintures de coratives de M. Cormon au Muséum. *Revue d'art ancien et moderne* 3: 1–12.
- Mikula, J. 1983. *Dvacetkrát starší než Altamira*. Praha: Albatros.
- Mikula, J. 2000. *100x pravěk obrazem: od sopek k mamutům*. Vojenská hudební škola Víta Nejedlého.
- Milner, Richard. 1990. *The Encyclopedia of Evolution: Humanity's Search for Its Origins*. New York: Facts on File.

- Milner, R., Matternes, J. 2012. Jay Matternes, Self-Portrait. My Life as a Wildlife Painter and Paleoartist, from Army Brat to Ardipithecus. *Natural History* 120 (9): 10–21.
- Miller, P., Richards, J. 1995. The Good, the Bad, and the Downright Misleading: Archaeological Adoption of Computer Visualisation. In *CAA 94: Computer applications and Quantitative Methods in Archaeology*, ed. J. Huggett a N. Ryan, 19–22. Oxford: Tempus Reparatum.
- Molyneaux, B. L. 1997. Introduction: The Cultural Life of Images. In *The Cultural Life of Images: Visual Representation in Archaeology*, ed. B. L. Molyneaux, 1–10. London, New York: Routledge.
- Moraes, C., Šindelář, J., Drbal, K. 2022. The Forensic Facial Approximation of the Mladeč Skull 1 (online), <https://ortogonline-com/>.
- Morales, E., Loynd, J., Hansen, L. 1989. *Illustrating Humans and Their Artifacts: The Guild Handbook of Scientific Illustration*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Моргунов, Н., Моргунова-Рудницкая, Н. 1962. *Виктор Михайлович Васнецов: жизнь и творчество*. Москва: Искусство.
- Morton, M. 2014. *Max Klinger and Wilhelmine Culture: On the Threshold of German Modernism*. Farnham: Ashgate.
- Morton, G. R. 2017. *Adam, Apes, and Anthropology: Finding the Soul of Fossil Man*. Dallas: DMD Publishing Company.
- Moser, S. 1992. The Visual Language of Archaeology: A Case Study of the Neanderthals. *Antiquity* 66: 831–844.
- Moser, S. 1998. *Ancestral Images: The Iconography of Human Origins*. Ithaca: Cornell University Press.
- Moser, S. 2009. Archaeological Representation: The Consumption and Creation of the Past. In *The Oxford Handbook of Archaeology*, ed. B. Cunliffe, C. Gosden a R. A. Joyce, 1048–1077. Oxford: Oxford University Press.
- Moser, S., Gamble, C. 1997. Revolutionary Images: The Iconic Vocabulary for Representing Human Antiquity. In *The Cultural Life of Images: Visual Representation in Archaeology*, ed. B. L. Molyneaux, 184–212. London, New York: Routledge.
- Murray, Ch. 2020. *Human Diversity: The Biology of Gender, Race, and Class*. New York: Grand Central Publishing.
- Musil, R. 2014. *Morava v době ledové: prostředí posledního glaciálu a metody jeho poznávání*. Brno: Masarykova univerzita.
- Musilová, H. (ed.) 2012. *František Kupka: Cesta k Amorfě. Kupkovy salony 1899–1913*. Praha: Národní galerie.
- Müller-Scheessel, N. 2001. Fair Prehistory: Archaeological Exhibits at French Expositions Universelles. *Antiquity* 75 (288): 391–401.
- Myers, G. 1988. Every Picture Tells a Story: Illustrations in E. O. Wilson's Sociobiology. In *Representation in Scientific Practice*, ed. M. Lynch a S. Wollgar, 231–265. Cambridge: MIT Press.
- Neruda, P. 2016. *Čas neandertálců. Time of Neanderthals*. Brno: Moravské zemské muzeum, Historické muzeum, Ústav Antropos.
- Neruda, P., Svoboda, J. 2017. *Ilustrace: Pavel Dvorský*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Nerudová, Z. et al. 2019. The Woman from the Dolní Věstonice 3 Burial: A New View of the Face Using Modern Technologies. *Archaeological and Anthropological Sciences* 11: 2527–2538.
- Neužil, O. 2011. Několik vzpomínek na Zdeňka Buriana. In *Viděl světy dávno minulé*, M. Oliva, M. Reissner a O. Neužil, 29–30. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Neustupný, J. 1954. *Pravěké náměty v umění*. Praha: Národní museum.
- Neves, W. A., Hubbe, M. 2005. Cranial Morphology of Early Americans from Lagoa Santa, Brazil: Implications for the settlement of the New World. *Proceedings of the National Academy of Science* 102: 18309–18314.
- Nochlin, L. 1971. *Realism*. New York: Penguin.
- Nowell, A. 2021. *Growing Up in the Ice Age: Fossil and Archaeological Evidence for the Lived Lives of Plio-Pleistocene Children*. Oxford: Oxbow Books.
- Oliva, M. 1996. Mladopaleolitický hrob Brno II jako příspěvek k počátkům šamanismu. *Archeologické rozhledy* 48: 353–383, 537–542.

- Oliva, M. 2015. Umění moravského paleolitu: atlas sbírky Ústavu Anthropos Moravského zemského muzea. Palaeolithic Art of Moravia: The Anthropos Collection of the Moravian Museum. *Anthropos: Studies in Anthropology, Palaeoethnology, Palaeontology and Quaternary Geology* 38. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Opgenhaffen, L. 2021. Visualizing Archaeologists: A Reflexive History of Visualization Practice in Archaeology. *Open Archaeology* 7: 353–377.
- Osborn, H. F. 1921. *The Hall of the Age of Man*. New York: American Museum Press.
- Osborn, H. F. 1927. *Creative Education in School, College, University, and Museum: Personal Observation and Experience of the Half-Century, 1877–1927*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Osborne, M. A. 1994. *Nature, the Exotic, and the Science of French Colonialism*. Bloomington: Indiana University Press.
- Ostrom, J. H., Delevoryas, T. 1966. *The Age of Reptiles: A Guide to the Rudolph Zallinger Mural in the Peabody Museum, Yale University*. New Haven: Yale University Press.
- Palacios, D. et al. (ed.) 2021. *European Glacial Landscapes: Maximum Extent of Glaciations*. Amsterdam: Elsevier Science.
- Parker, S. 2003. *A Tradition Gone Awry: The Salon Nude in Fin-de-siècle France*. Doktorská práce. University of California, Berkeley.
- Paul, G. S. 1991. The Many Myths, Some Old, Some New, of Dinosaurology. *Modern Geology* 16: 69–99.
- Páleníček, L. 1984. *Max Švabinský: život a dílo na přelomu epoch*. Praha: Melantrich.
- Pääbo, S. 2014. *Neanderthal Man: In Search of Lost Genomes*. New York: Basic Books.
- Pecka, F. J. 1927. *Po stopách mamuta*. Praha: Šolc a Šimáček.
- Pfisterer, P. 2009. „Der Kampf um's Weib“ – oder: Kupka, Darwin und die Evolution der Kunst(-Geschichte). In *Was macht die Kunst?: Aus der Werkstatt der Kunstgeschichte*, ed. U. Krass, 121–160. München: Utz.
- Pieterse, M. C. 1988. Gabriel Max (1840–1915). Ein Maler und die Naturwissenschaften. In *Der Geister Bahnen. Eine Ausstellung zu Ehren von Gabriel von Max (1840–1915)*, ed. J. Muggenthaler, 9–15. München: Mosel & Tschchow.
- Pitt Rivers, A. H. 1874. On the Principles of Classification Adopted in the Arrangement of His Anthropological Collection, Now Exhibited in the Bethnal Green Museum. *Royal Anthropological Institute Journal* 4: 293–308.
- Platonov, G. V. 1955. *Kliment Arkadyevich Timiryazev*. Moscow: Foreign Languages Publishing House.
- Poehlmann, T. 2019. *Fossil Hunters*. Minneapolis: Abdo Publishing.
- Prokop, V. 1990. *Zdeněk Burian a paleontologie*. Praha: Ústřední ústav geologický, Propagační tvorba.
- Prokop, V. 1995. *Ilustrátor Zdeněk Burian: monografie a soupis díla*. Praha: Ostrov.
- Prokop, V. 2005. *Zdeněk Burian*. Praha: Gallery.
- Prokop, V. 2020. *Petr Modlitba*. Praha: Toužimský & Moravec.
- Prokůpek, T. 2019. Humoristické kresby, karikatury a ilustrace. In *Sekora: mravenčí a jiné práce*, T. Prokůpek et al., 38–77. Praha, Brno: Akropolis, Moravské zemské muzeum.
- Prüfer, K. et al. 2021. A Genome Sequence from a Modern Human Skull over 45,000 Years Old from Zlatý kůň in Czechia. *Nature Ecology and Evolution* 5 (6): 820–825.
- Půtová, B. 2018. Umění rekonstrukce pravěku: počátky vizualizace vzhledu a způsobu života našich předků. The Art of Reconstructing Prehistory: Beginnings of the Visualisation of Our Ancestors' Appearance and Their Way of Life. In *Pavilon Anthropos v proměnách času (1928–2018). Transformations of the Anthropos Pavilion in Time (1928–2018)*, P. Kostrhun, B. Půtová a Z. Nerudová, 105–188. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Půtová, B. 2021. Natural History Objects, Casts and Reconstructions and Their Role in Scientific Work in the 19th and 20th Century: Karel Absolon's Collecting Activity. *Anthropologie: International Journal of Human Diversity and Evolution* 59 (2): 113–132.
- Půtová, B. 2022. Výtvarná rekonstrukce paleolitu v tvorbě českých umělců: Vývoj od 19. století do současnosti. Artistic Reconstruction of the Palaeolithic in Works by Czech Artists: Development from the 19th Century to the Present. In *Pravěk očima vědců a umělců. Prehistory Through the Eyes of Scientists and Artists*, P. Kostrhun et al., 85–168. Brno: Moravské zemské muzeum.

- Půtová, B. 2023. Výtvarná rekonstrukce se zřetelem a dobu kamennou a vývojové formy člověka. Artistic Reconstruction with Focus on the Stone Ages of Human Evolution. In *Když Brnem táhli mamuti. When Mammoths Walked through Brno*, P. Kostrhun et al., 15–195. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Pyman, A. 2006. *A History of Russian Symbolism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pyne, L. 2016. *Seven Skeletons: The Evolution of the World's Most Famous Human Fossils*. New York: Penguin Group Viking.
- Quinn, S. Ch. 2006. *Windows on Nature: The Great Habitat Dioramas of the American Museum of Natural History*. New York: Harry N. Abrams.
- Rainger, R. 1991. *An Agenda for Antiquity: Henry Fairfield Osborn and Vertebrate Paleontology at the American Museum of Natural History, 1890–1935*. Tuscaloosa: University of Alabama Press.
- Ramba, J., Vlček, E. 1988. Asymetrie obličeje mladopaleolitické ženy (Dolní Věstonice III) jako následek zlomeniny výběžku. *Československá stomatologie* 88: 259–267.
- Reader, J. 2011. *Missing Links: In Search of Human Origins*. Oxford: Oxford University Press.
- Reich, D. et al. 2010. Genetic History of an Archaic Hominin Group from Denisova Cave in Siberia. *Nature* 468: 1053–1060.
- Reichsbund deutsche Jägerschaft. 1937. *Internationale Jagdausstellung: Berlin 1937, 2.–21. November*. Berlin: Feyl.
- Reclus, E. 1905. *L'Homme et la Terre I*. Paris: Librairie Universelle.
- Redman, S. J. 2016. *Bone Rooms: From Scientific Racism to Human Prehistory in Museums*. Cambridge: Harvard University Press.
- Rensberger, B. 1981. Facing the Past. *Science* 81 (2, 8): 41–50.
- Richards, R. J. 2008. *The Tragic Sense of Life: Ernst Haeckel and the Struggle over Evolutionary Thought*. Chicago: University of Chicago Press.
- Richer, P. 1891. L'Art préhistorique: A propos de la statue „le Premier artiste“ du Muséum. *L'Artiste* 9: 458.
- Richter, J., Schmetzke, A. 2007. Hugo Rheinhold's Philosophizing Monkey: A Modern Owl of Minerva. *NTM: International Journal of History & Ethics of Natural Sciences, Technology & Medicine* 15 (2): 81–97.
- Roberts, A. 2011. *Evolution: The Human Story*. London: Dorling Kindersley.
- Roberts, A. 2012. *Evoluce: Příběh člověka*. Praha: Knižní klub.
- Rogers, J. A. 1960. Charles Darwin and Russian Scientists. *Russian Review* 19: 371–383.
- Rosendahl, W., Jourdanová, M., Rosendahllová, G. 2011. Vědecká sbírka Gabriela von Maxe. In *Gabriel von Max (1840–1915)*, ed. A. Filip a R. Musil, 67–77. Plzeň: Západočeská galerie.
- Rouček, R. 1958. Za Jaroslavem Panuškou. *Výtvarná práce* 6 (15): 8.
- Rudwick, J. S. M. 1992. *Scenes from Deep Time: Early Pictorial Representations of the Prehistoric World*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Ruse, M. 2011. *Charles Darwin: filosofické aspekty Darwinových myšlenek*. Praha: Academia.
- Rutot, A. 1919. *Un essai de reconstitution plastique des races humaines primitives*. Brussels: Hayez.
- Sawyer, G. J., Deak, V. (ed.) 2007. *The Last Human: A Guide to Twenty-Two Species of Extinct Humans*. New Haven: Yale University Press.
- Sax, B. 2003. *Zvířata ve Třetí říši: domácí mazlíčci, obětní beránci a holocaust*. Praha: Dokořán.
- Shipman, P. 2002. *The Man Who Found the Missing Link: Eugene Dubois and His Lifelong Quest to Prove Darwin Right*. Cambridge: Harvard University.
- Schaaffhausen, H. 1858. Zur Kenntniß der ältesten Rassenschädel. *Müllers Archiv* 5: 453–478.
- Schaaffhausen, H. 1888. *Der Neanderthaler Fund*. Bonn: Adolph Marcus.
- Schneiderová, M. 2010. Prehistorie v díle Jaroslava Panušky. *Umění* 58 (2): 123–135.
- Schneiderová, M., Odehnalová, M. 2012. *Jaroslav Panuška 1872–1958*. Havlíčkův Brod: Galerie výtvarného umění.
- Simpson, P. 2015. Beauty and the Beast: Imaging Human Evolution at the Darwin Museum Moscow in the 1920s. In *Picturing Evolution and Extinction: Regeneration and Degeneration in Modern Visual Culture*, ed. F. Brauer a S. Keshavjee, 157–178. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Schlager, S., Wittwer-Backofen, U. 2015. Images in Paleoanthropology: Facing Our Ancestors. In *Handbook of Paleoanthropology*, ed. W. Henke a I. Tattersall, 1007–1034. Berlin: Springer.

- Siebenmorgen, H. 1997. Gabriel von Max und die Moderne. In *Festschrift für Johannes Langer zum 65. Geburtstag am 1. Februar 1997*, ed. K. G. Beuckers, A. Jaeggi a W. Hartmann, 215–240. Münster: Karlsruher Schriften zur Kunstgeschichte.
- Sklenář, K. 2003. *Bohové, hroby a učitelé: cesty českých spisovatelů do pravěku*. Praha: Libri.
- Sklenář, K. 2017. *Archeologie v Čechách v období analytického pozitivismu (1868–1892): od Vocelova „Pravěku“ po střetnutí muzejní a univerzitní školy. Archäologie in Böhmen in der Zeitperiode des analytischen Positivismus (1868–1892): Seit Vocel's „Vorzeit“ bis zur Auseinandersetzung der Museums- und der Universitätsschule*. Praha: Národní muzeum.
- Skov, L. et al. 2022. Genetic Insights into the Social Organization of Neanderthals. *Nature* 610 (7932): 519–525.
- Skutil, J. 1969. Kliment Čermák, iniciátor Alšovy kresby moravské Pekárny. *Vlastivědné zprávy z Adamova a okolí* 13 (3): 13.
- Smith, P. H. 2004. *The Body of the Artisan: Art and Experience in the Scientific Revolution*. Chicago: University of Chicago Press.
- Soergel, W. 1922. *Die Jagd der Vorzeit*. Jena: G. Fischer.
- Sollas, W. J. 1925. The Chancelade Skull. *Man* 25: 157–161.
- Sommer, M. 2006. Mirror, Mirror on the Wall: Neanderthal as Image and „Distortion“ in Early 20th-Century French Science and Press. *Social Studies of Science* 36: 207–240.
- Sommer, M. 2010. Seriality in the Making: The Osborn-Knight Restorations of Evolutionary History. *History of Science* 48 (3–4): 461–482.
- Sommer, M. 2016. *History Within: The Science, Culture, and Politics of Bones, Organisms, and Molecules*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Soukup, V. 2015. *Prehistorie rodu Homo*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
- Stoczkowski, W. 1994. *Anthropologie naïve, anthropologie savante: De l'origine de l'homme, de l'imagination et des idées reçues*. Paris: CNRS.
- Stringer, Ch., Andrews, P. 2005. *The Complete World of Human Evolution*. Londres: Thames and Hudson.
- Summers, D. 2005. Reálná metafora: pokus o novou definici „konceptuálního“ zobrazení. In *Vizuální teorie*, ed. L. Kesner, 121–154. Jinočany: H & H.
- Swisher III, C. C., Curtis, G. H., Lewin, R. 2001. *Java Man: How Two Geologists Changed Our Understanding of Human Evolution*. Chicago: University of Chicago Press.
- Svoboda, J. 1994. *Archeologové na loveckých stezkách*. Praha: Albatros.
- Svoboda, J. 1999. *Čas lovců: dějiny paleolitu, zvláště na Moravě*. Brno: Archeologický ústav Akademie věd České republiky.
- Svoboda, J. 2010. *Dolní Věstonice – Pavlov. Místo: jižní Morava, čas: 30 000 let*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově.
- Svoboda, J. A. 2011. *Předkové: evoluce člověka*. Praha: Academia.
- Svoboda, J. 2014. *Předkové: evoluce člověka*. Praha: Academia.
- Svoboda, J. 2016. *Dolní Věstonice – Pavlov*. Praha: Academia.
- Svoboda, J. 2017. *Dolní Věstonice – Pavlov. Místo: jižní Morava, čas: 30 000 let*. Mikulov: Regionální muzeum v Mikulově.
- Sykes, R. W. 2020. *Kindred: Neanderthal Life, Love, Death and Art*. London: Bloomsbury Sigma.
- Szemethy, H. 2012. Erhellendes zu Leben und Werk von Felix von Luschan und Gabriel von Max – „Felix als Tannhäuser von Max gemalt!“. In *Symposium zur Geschichte von Millstatt und Kärnten 2011*, ed. F. Nikolasch, 95–132. Millstatt: Verein Stiftsmuseum Millstatt in Verbindung mit dem Geschichtsverein Kärnten.
- Škrdla, P. 2005. *The Upper Paleolithic on the Middle Course of the Morava River*. Brno: Academy of Sciences of the Czech Republic, Institute of Archaeology in Brno.
- Špinar, Z. V. 1972. *Life before Man*. London: Thames and Hudson.
- Špinar, Z. V. 1983. *Velká kniha o pravěku*. Praha: Artia.
- Štorch, E. 1907. Člověk diluviální. *Rozhledy mládeže* 1 (7): 169–173.
- Štorch, E. 1907. *Člověk diluviální*. Praha: Dědictví Komenského.

- Štorch, E. 1909. *První lidé v Čechách: rozšířený zápis přednášky konané dne 28. února 1909 v Bělé pod Bezdězem*. Bakov: K. Sellner.
- Štorch, E. 1912. *Život v pravěku: v říši draků, ještěřů a prvolidí*. Nymburk: Hrnčíř, J. Bačkovský.
- Štorch, E. 1918. *Lovci mamutů: čtení o praobyvatelích země české*. Praha: Dědictví Komenského.
- Štorch, E. 1923. *Lovci mamutů: čtení o praobyvatelích země české*. Praha: Dědictví Komenského.
- Štorch, E. 1931. *V lovecké tlupě*. Praha: B. Kočí.
- Štorch, E. 1932. Lovci sobů a mamutů. *Malý čtenář* 51 (14): 261–264, 51 (15): 281–287, 51 (16): 301–304, 51 (17): 321–324.
- Štorch, E. 1937. *Lovci mamutů: román z pravěku*. Praha: Toužimský a Moravec.
- Štorch, E. 1946. *Lovci mamutů na Bílé skále: čtení o praobyvatelích země České*. Praha: Státní nakladatelství.
- Štorch, E. 1948. *Lovci mamutů na Bílé skále: čtení o praobyvatelích země České*. Praha: Státní nakladatelství.
- Tattersall, I. 2000. Once we were not alone. *Scientific American* 282 (1): 57–62.
- Teschler-Nicola, M. (ed.) 2006. *Early Modern Humans at the Moravian Gate. The Mladeč Caves and their Remains*. Wien, New York: Springer Verlag.
- Theunissen, B. 2012. *Eugène Dubois and the Ape-Man from Java: The History of the First „Missing Link“ and its Discoverer*. Dordrecht, Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Thiébaud-Sisson, F. 1896. Au jour le jour, une vie d'artiste, Emmanuel Fremiet. *Le Temps* 2–3: 18.
- Tille, V. 1919. *J. Panuška: souborná výstava*. Praha: Topičův salon.
- Tooby, J., DeVore, I. 1987. The Reconstruction of Hominid Behavioral Evolution Through Strategic Modeling. In *The Evolution of Human Behavior: Primate Models*, ed. W. G. Kinzey, 183–237. Albany: SUNY Press.
- Topper, D. 1996. Towards an Epistemology of Scientific Illustration. In *Picturing Knowledge: Historical and Philosophical Problems Concerning the Use of Art in Science*, ed. B. S. Baigrie, 215–249. Ontario: University of Toronto Press.
- Trinkaus, E., Shipman, P. 1992. *The Neandertals: Changing the Image of Mankind*. New York: Knopf.
- Turner, A. 2004. *National Geographic Prehistoric Mammals*. Washington, DC: National Geographic Society.
- Turner, A. 2007. *Pravěcí savci*. Praha: Fortuna Libri.
- Turner, A., Antón, M. 2004. *Evolving Eden: An Illustrated Guide to the Evolution of the African Large-Mammal Fauna*. New York: Columbia University Press.
- Urbanová, K., Půlpán, J. „T.“ 2016. *Oblékání pravěku*. [Česká republika]: Kristýna Urbanová, Jan „Tonda“ Půlpán.
- Vacca, E., Pesce Delfino, V. 2004. Three-dimensional topographic survey of the human remains in Lamalunga Cave (Altamura, Bari, Southern Italy). *Collegium Antropologicum* 28 (1): 113–119.
- Vachtová, L. 1968. *František Kupka*. Praha: Odeon.
- Vaničková, E. 2009. *Antropologická rekonstrukce podoby člověka podle lebky z pohřebiště Znojmo-Hradiště*. Diplomová práce. Ústav antropologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova Univerzita.
- Vaničková, E., Bílek, O. 2018. Rekonstrukce podoby tváře šamanky z Dolních Věstonic. *The Journal of Culture* 7: 29–34.
- Vaničková, E., Bílek, O. 2021. *Tváří v tvář předkům: laboratoř antropologické rekonstrukce. Face to Face With Our Ancestors: Laboratory of Anthropological Reconstruction*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Vekua, A. et al. 2002. A New Skull of Early Homo from Dmanisi, Georgia. *Science* 297: 85–89.
- Venkataraman, V. V., Kraft, T. S., Dominy, N. J. 2013. Tree Climbing and Human Evolution. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 110 (4): 1237–1242.
- Verzé, L. 2009. History of Facial Reconstruction. *Acta Bio Medica* 80: 5–12.
- Vincent, H.-M. 1879. *L'Homme et le Singe à l'Exposition Universelle (1878), Section d'Anthropologie*. Nimes.
- da Vinci, L. 1947. *Trattato della Pittura*. Lanciano: Carabba editore.
- Volavka, V. 1932. *Grafické dílo Maxe Švabinského*. Praha: Sdružení českých umělců grafiků Hollar.
- Vöhringer, M. 2009. Behavioural Research, the Museum Darwinianum and Evolutionism in Early Soviet Russia. *History and Philosophy of the Life Sciences* 31 (2): 279–294.
- Vucinich, A. 1988. *Darwin in Russian Thought*. Berkley: University of California Press.
- Vuokko, S., Björklund, T. 2009. *Mammutin aika: elämää jääkaudella*. Helsinki: Tammi.

- Wallace, D. R. 2004. *Beasts of Eden: Walking Whales, Dawn Horses, and Other Enigmas of Mammal Evolution*. London, Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Wallis, R. J. 2015. Review of Lascaux à Paris: L'Exposition (Lascaux in Paris: The Exhibition) 20 May–30 August 2015. *Time and Mind* 8 (4): 401–404.
- Walusinski, O. 2011. Keeping the Fire Burning: Georges Gilles de la Tourette, Paul Richer, Charles Féréand Alfred Binet. In *Following Charcot: A Forgotten History of Neurology and Psychiatry*, ed. J. Bogousslavsky, 71–90. Basel: Karger Publishers.
- Wankel, J. 1882. *Bilder aus der Mährischen Schweiz und ihrer Vergangenheit*. Wien: Holzhausen.
- Weber, W. G., Bookstein, L. F. 2011. *Virtual Anthropology: A Guide to a New Interdisciplinary Field*. Wien: Springer-Verlag.
- Weinberg, L. 1918. *The Art of Rodin*. New York: Boni & Liverigh.
- White, S. 2012. *Dinosaur Art*. London: Titan Books.
- White, T. D., Suwa, G. 1987. Hominid Footprints at Laetoli: Facts and Interpretations. *American Journal of Physical Anthropology* 72: 485–514.
- Whitson, W. 2008. „Forced March to Sentience“: A Review of the Hall of Human Origins at the American Museum of Natural History. *Evolution: Education and Outreach* 1: 80–83.
- Wiber, M. 1998. *Erect Men/Undulating Women: The Visual Imagery of Gender, „Race“ and Progress in Reconstructive Illustrations of Human Evolution*. Waterloo: Wilfrid Laurier University Press.
- Wilkinson, C. 2004. *Forensic Facial Reconstruction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Williams, S. A., Desilva, J. M., De Ruiter, D. J. 2018. Malapa at 10: Introduction to the Special Issue on Australopithecus sediba. *PaleoAnthropology*, 49–55, doi:10.4207/PA.2018.ART111.
- Williams, S. A. et al. 2021. New Fossils of Australopithecus sediba Reveal a Nearly Complete Lower Back. *eLife*, 10.7554/eLife.70447
- Witton, M. P. 2014. Patterns in Palaeontology: Palaeoart – Fossil Fantasies or Recreating Lost Reality?. *Palaeontology Online* 4 (9): 1–14.
- Wolf, J. 1977. *Menschen der Urzeit*. Praha: Artia.
- Zachar, O. 1907. Vánoce v pravěku. *Jaro: pokrokový časopis pro děti* 1: 50–55.
- Zapfe, H. 1969. Akad. Maler Prof. Franz Roubal. *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien* 73: 19–23.
- Zappe, M. 2009. Der Pferdesturz von Solutré. In *Der naturwissenschaftliche Blick: Fotografie, Zeichnung und Modell im 19. Jahrhundert*, ed. S. Weber-Unger, 38–40. Vienna: Wissenschaftliches Kabinett.
- Záruba, B. 1995. *Cesta do pravěku: dávný svět v obrazech Zdeňka Burian*. Praha: Granit.
- Záruba, B. 1997. *Otisky času*. Praha: Aventinum.
- Zollikofer, C. P. E., Ponce de León, M. S., Martin, R. D. 1998. Computer-Assisted Paleoanthropology. *Evolutionary Anthropology* 6: 41–54.
- Žebera, K. 1982. *Říp, hora v jezeru*. Praha: Panorama.